

Бранка Брчкало*
Универзитет у Источном Сарајеву
Филозофски факултет Пале
Бранислава Чегар**
Средњошколски центар Пале

UDK 929:82 БОЖОВИЋ Р.
DOI 10.7251/PNSJK0115239B

СЈЕЋАЊЕ НА ДРАГИ ЛИК ПРОФЕСОРКЕ

Рајка Божовић (1931–2014)

Генерације студената 70-их и 80-их година 20. вијека памте ријетке жене професоре предратног Филозофског факултета у Сарајеву, као што су Ксенија Милошевић, Рајка Божовић, Нација Тасо, Херта Куна, које су дале велики допринос развоју Одсјека за историју југословенских књижевности и српскохрватски језик. Памтимо их по строгиости и досљедности, по изузетном познавању струке и науке, по радиности, марљивости, одговорности. Али само ријетке од њих памтимо као блиске и драге особе. То се, прије свега, односи на професорку Рајку Божовић.

Сада, када је окончан земаљски пут ове достојанствене и храбре жене, посвећене методици, књижевности и студентима, у сјећање призивамо све оно вриједно и добро што је носила и подарила другима. То је, прије свега, рад на образовању студената за наставнички позив. Моралну озбиљност и дух људских врлина који су је одликовали преносила је и на студенте у настојању да се оживотвори вјековна тежња о наставнику који има довољно снаге и племенитости да се једном заувјек посвети дјечи и школи, одано и пуног срца.

Професорка Рајка Божовић била је кћерка познатог књижевника, јавног и културног радника Марка Марковића. Он је преминуо на Палама 1961. године. Сви медији објавили су ударну вијест о његовој смрти и биографију на коју је кћерка с правом могла бити поносна, јер се помиње његово учешће у Првом свјетском рату, на Солунском фронту, новинарска и преводилачка дјелатност у Сарајеву после демобилизације, а затим вриједан књижевни и позоришни рад за који је добио бројне награде и признања.

* brankabrckalo@yahoo.com

** branislava.cegar@gmail.com

Вјероватно је професорка Божовић педантност и марљивост наслиједила од оца. По писању тадашње штампе главне његове одлика биле су скромност и прилежност. Тако је и професорка Божовић била скромна и повучена, као што је тих али плодан и резултат њеног рада у образовању и науци.

Мр Рајка Божовић рођена је 27. априла 1931. године. Основну и средњу школу завршила је у Сарајеву, гдје је започела студије југословенских књижевности и српскохрватског језика, да би затим прешла на Филозофски факултет Свеучилишта у Загребу. Дипломирала је 1955. године на VIII групи за народни језик и књижевност. Исте године, у септембру мјесецу, почиње да ради као професор приправник за српскохрватски језик на Првој женској гимназији у Сарајеву, гдје остаје све до 1969. год. Послије доношења Закона о укидању учитељских школа 1969. год. прешла је у новоосновану Гимназију „Перо Косорић“ у Сарајеву. Од 1966. до 1967. год. предавала је теорију књижевности на Вишој педагошкој школи у Сарајеву као хонорарни професор. Од 1958. год. објављује чланке и научне радове у сарајевском *Огјеку* и *Просвјетном листу*. Од 1965. год. била је рецензент читанки и других уџбеника из језика и књижевности за средњу школу. Већ за вријеме рада у Учитељској школи озбиљно се бавила методиком наставе језика и књижевности, због стручног профила ове школе. Од септембра 1971. год. ради као методичар на Одсјеку за историју југословенских књижевности и српскохрватски језик на Филозофском факултету у Сарајеву, гдје је дошла на мјесто пензионисане професорке Радојке Радуловић. У јуну 1974. год. магистрирала је на истом факултету са темом *Увођење ученика средње школе у свијет романа*. Рад је бранила пред комисијом, чији су чланови већ одавно признати и цијењени у својим научним областима, а то су професори Драгутин Росандић, Зденко Лешић и Бранко Милановић. Године 1977. магистарски рад јој је објављен под истим насловом, у издању Завода за издавање уџбеника у Сарајеву.

Књига *Увођење ученика средње школе у свијет романа*, према мишљењу Драгутина Росандића, представља ауторку као изграђеног стручњака и научног истраживача. По својој усмјерености књига је књижевнотеоријске и методичке природе. У интерпретацији грађе успостављена је равнотежа књижевнотеоријског и педагошко-методичког приступа. Ауторка се најприје представља као књижевни интерпретатор који на темељу савремене науке о књижевности изграђује приступе књижевном дјелу, а затим усвојене и верификоване књижевне спознаје транспонује

у методичке поступке и системе, при чему долази до изражаја њена литерарна сензибилност, смисао за анализу, књижевна ерудиција и методолошка досљедност. Томе се придружује методички приступ одњегован на најсавременијој методичкој теорији, властитој пракси и истраживачком раду. Ауторка комбинује различите приступе и успоставља вертикални слијед у тумачењу одабраних романа из програма средњошколске наставе књижевности. Користећи принцип методске адекватности, ауторка појединим приступима даје њихово право мјесто, управо, примјењивањем сваког метода ондје гдје га сам умјетнички текст позива. Тако у складу са својствима конкретног књижевноумјетничког дјела успоставља корелацију разноврсних методолошких поступака, постављајући све у однос према доживљајно-спознајним могућностима ученика и организацијским способностима наставника. Тим је показала и теоретски и практично да методика није занат, шема, шаблон него наука која поштује специфичност и умјетничку индивидуалност књижевног дјела. На оваквим гледиштима мр Рајка Божовић темељила је идеје о ваљаној, стваралачкој настави књижевности и српског језика. Зато ова књига и данас може бити добар путоказ наставницима и студентима који се озбиљно и предано баве методиком и теже ка унапређивању наставе књижевности.

У коауторству са Светозаром Кољевићем и Бранком Милановићем припремила је и објавила неколико уџбеника за средњу школу. Године 1980. изабрана је у звање доцента на Филозофском факултету у Сарајеву, а једно вријеме обављала је дужност предсједника Одсјека за историју југословенских књижевности и српскохрватски језик. Као професор методике наставе језика и књижевности држала је предавања и вјежбе студентима на поменутом одсјеку, а такође их је водила на хоспитације (огледна предавања) у средње и основне школе са којима је факултет имао споразум. Мр Рајки Божовић престао је радни однос на Филозофском факултету 1994. године ради одласка у пензију. Преминула је 21. фебруара 2014. у 83. години живота, остављајући ненадокнадиву празнину у срцу супруга Богдана и кћерке Неде.

Снажне емоције прожимају нас приликом писања, јер из времена студирања памтимо мудре мисли и поуке, теоријско и практично знање које је несебично преносила на студенте, истрајавајући у увјерењу да је образовање свих учесника у одговорном процесу поучавања и васпитања младих темељ наставничког посла.

Посјетили смо дом професорке Божовић – викендицу на Палама – непосредно пред полугодишњицу њене смрти. Дочекали су нас веома срдачно супруг Богдан Божовић, пензионисани, некада веома познати архитекта и њени пријатељи, брачни пар Полексић (кћерку Неду, која је такође архитекта, нисмо затекли јер живи и ради у Канади). Туга због губитка драге особе била је присутна на свим лицима, али и сусретљивост, пажња према нама, њиховим гостима, и радост што ћемо разговарати о некоме за кога нас све вежу дивна сјећања. Сви смо се сложили у томе да је професорка Божовић била изнад свега племенита, прескромна жена која није вољела публицитет нити је давала интервјуе. Помену-та је и њена улога мајке, пожртвоване супруге, добре домаћице која је о свему водила рачуна и све ствари постављала тамо гдје им је мјесто. Истакнута је велика вјештина и природни дар у опхођењу са колегама, професорима и студентима које је посједовала. Сазнали смо о њеним првим професорским данима, када је млада, лијепа, уредна и педантна, стала иза катедре, пуна полета и љубави према ђацима и књижевности.

Професорка Божовић живјела је у хармонији са собом и са другима. Цјелокупним наставним и научним радом показала је да је бити велики а остати једноставан, природан и приступачан човјек способност која је својствена само ријеткима. Примјер који је пружала са поштовањем ће чувати и слиједити генерације наставника, студената и колега који су је познавали и вољели.